

Nr 41.

Ankom till riksdagens kansli den 8 maj 1917 kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning av fullmäktiges i riksbanken framställning angående vissa ändringar i avlöningsstaten för riksbanken.

I en till bankoutskottet avlåten, den 11 sistlidna januari dagtecknad skrivelse hava fullmäktige i riksbanken beträffande gällande avlöningsstat för banken gjort de framställningar, om vilka här nedan vidare förmäles.

»I skrivelse den 28 mars 1916 till fullmäktige i anledning av styrelsens för riksbankstjänstemännens förening framställning om inrättande av ytterligare 10 tjänster i första graden vid huvudkontoret och ett lika antal tjänster i lägsta graden vid avdelningskontoren samt fullmäktiges däröver avgivna yttrande uttalar utskottet, att det synts utskottet befogat att frågan om de extra ordinarie tjänstemännens ställning samt om och i vad mån särskilda åtgärder lämpligen böra vidtagas till förbättrande av densamma toges under förnyat överbägande och att därvid följande synpunkter borde vinna beaktande, nämligen *dels* att extra ordinarie tjänsteman efter viss tids väl vitsordad tjänstgöring skulle kunna befordras till ordinarie tjänsteman i lägsta graden och *dels* huruvida lägsta tjänstegraden borde bibehållas i sin nuvarande form eller eventuellt första och andra tjänstegraderna sammanslås till en grad med ett större antal och tätare återkommande ålderstillägg.

Beträffande frågan om de nuvarande första och andra tjänstegradernas sammanslagning till en grad anse fullmäktige, att detta spörsmål än så länge bör få vila, då en sådan förändring skulle kräva en grundlig omarbetning av den blott i två år tillämpade nya avlönings-

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 8 saml. 29 häft. (Nr 41.)

*Angående
inrättande av
nya ordinarie
tjänster i
lägsta graden
m. m.*

staten, och då tidpunkten för en dylik omarbetning i allt fall för närvarande icke torde vara den rätta.

Vidkommande åter frågan att extra ordinarie tjänsteman efter viss tids väl vitsordad tjänstgöring skulle kunna befordras till ordinarie i lägsta graden äro fullmäktige fortfarande av sin tidigare uttalade mening, att fullmäktige böra bliva satta i tillfälle att bereda de av bankens extra ordinarie, som en längre följd av år med goda vitsord tjänstgjort, en mera tryggad ställning.

I en genom styrelsen för riksbankstjänstemännens förening till fullmäktige ingiven skrift från huvudkontorets samtliga extra ordinarie tjänstemän anhålla dessa om fullmäktiges medverkan till att extra ordinarie tiden begränsas till en bestämt fastställd och rimlig tid eller att, om detta icke nu skulle låta sig göra, tolv nya tjänster i första graden inrättades, ävensom att befordrad extra ordinarie tjänsteman måtte medgivas rätt att, för erhållande av ålderstillägg, medräkna den tid av sin extra ordinarie tid, som förflutit från hans åttonde år i riksbankens tjänst. Fullmäktige finna denna framställning värd allt beaktande. Att föreslå fastställandet av viss tid för befordran till ordinarie synes dock fullmäktige för närvarande icke lämpligt och ej heller anse sig fullmäktige nu böra ifrågasätta rubbning i avlöningsstaten beträffande villkoren för erhållande av ålderstillägg.

Däremot vilja fullmäktige på det livligaste förorda inrättandet av nya ordinarie tjänster i lägsta graden och detta ej blott vid huvudkontoret utan även vid avdelningskontoren.

Av riksbankens för närvarande obefordrade 40 extra ordinarie tjänstemän (jurister å ombudsmansexpeditionerna samt ingenjör Henning Bergström oräknade) äro 7 stycken intagna år 1907, 10 stycken år 1908 och 9 stycken år 1909 och hava alltså innevarande år en extra ordinarie tid av 10, respektive 9 och 8 år, en tid som för personer, vilka alltifrån deras anställning i riksbanken därstädes haft stadigvarande arbete och särskilt vid jämförelse med post- och telegrafverken, där ordinarie anställning i allmänhet läras vinnas efter 4 och 5 års tjänstgöring, måste anses allt för lång. En av de år 1907 intagna extra ordinarie har genom uppkommen vakans i dag kunnat vinna befordran och för att bereda samma förmån åt även de övriga under ovan angivna årtal intagna extra ordinarie tjänstemännen vilja fullmäktige hemställa om inrättandet av 15 nya tjänster i första graden, varav 11 vid huvudkontoret och 2 vid vardera av kontoren i Göteborg och Malmö, samt 10 i registrators- och bokhållargraden vid de mindre avdelningskontoren.

Vinner detta förslag utskottets och riksdagens gillande, bliva samt-

iga vid huvudkontoret tjänstgörande extra ordinarie tjänstemän förflyttade på ordinarie stat och bankens manliga extra ordinarie tjänstemannapersonal, som för närvarande utgör cirka 13.89 procent av hela den manliga tjänstemannapersonalen, skulle komma att krympa ihop till omkring 5.2 procent av nämnda personal. Att under sådana förhållanden den yngre ordinarie personalen vid tjänstledighet för kamrater måste underkasta sig ökat arbete och tjänstgöring å annan ort samt finna sig uti att möjligen ej varje år kunna komma i åtnjutande av semester, är uppenbart. Omständigheterna kunna ock så foga, att tjänsteman i högre grad vid tjänstledigheter måste åtaga sig arbete, som under vanliga förhållanden utföras av tjänstemän i lägre grad.

Bortsett från blivande ålderstillägg samt pensionsunderlagen skulle den årliga avlöningskostnaden för nu ifrågasatta tjänster i lägsta graden komma att belöpa sig på 77,000 kronor, under det att i arvoden till de nämnda 25 extra ordinarieerna enligt gällande arvodesskala för innevarande år beräknas utgå cirka 67,135 kronor. Således en ökad kostnad av 9,865 kronor. Å andra sidan kan det i staten upptagna förslagsanslaget å 180,000 kronor till arvoden åt extra personal med mera nedsättas. Nedsättning i anslaget kan emellertid icke göras med hela det belopp, som, enligt vad ovan nämnts, utgår i arvoden till de extra ordinarie, vilka föreslås befordrade, då hänsyn måste tagas till erforderliga höjningar i arvodena till kvarstående extra ordinarie och eventuellt nyantagna sådana ävensom till ökade vikariatsersättningar med mera. Fullmäktige vilja, såsom lämpligt belopp för det ifrågavarande anslagets minskning, föreslå 40,000 kronor.

Att fullmäktige framdeles, såsom en följd av år skett, blott med största varsamhet och då sådant oundgängligen kräves, skola anställa nya extra ordinarie, torde knappast behöva sägas.»

Fullmäktige hava alltså i sin förevarande skrivelse hemställt om inrättande av 15 nya tjänster i första graden, därav 11 vid huvudkontoret och 2 vid vardera av kontoren i Göteborg och Malmö samt 10 i registrators- och bokhållargraden vid de mindre avdelningskontoren.

I en senare ingiven skrivelse hava fullmäktige meddelat, att antalet nya tjänster vid de mindre avdelningskontoren på grund av en tjänstemans avgång från banken kunde nedsättas till 9; och hava fullmäktige härvid tillika på givna anledning förklarat, att banken för arbetets jämna och obrutna gång icke kunde undvara den arbetskraft, som de till fast anställning nu föreslagna extra ordinarie tjänstemännen utgjorde. Även skulle genom den föreslagna förändringen åtskilliga av

Utskottet.

de extra ordinarie tjänstemännen efter många års tjänstgöring erhålla förbättring i sina ekonomiska villkor och en ordinarie tjänstemans mera tryggade ställning.

Utskottet har för sin del icke funnit något att erinra mot den av fullmäktige sålunda ifrågasatta uppflyttningen av de extra ordinarie tjänstemännen och anser sig därför böra tillstyrka bifall till fullmäktiges framställning.

Bortsett från blivande ålderstillägg och pensionsunderlag skulle denna förändring medföra en merkostnad av 9,865 kronor årligen.

I samband med nu förevarande förslag hava fullmäktige hemställt om nedsättning av förslagsanslaget till arvoden åt extra personal m. m., vilket för närvarande är fastställt till 180,000 kronor. Enligt vad fullmäktige meddelat, hade av ifrågavarande anslag enligt räkenskaper för år 1916 ett belopp av i runt tal 141,000 kronor tagits i anspråk. Vid bifall till förslaget om inrättande av de nya tjänsterna i lägsta graden vid huvud- och avdelningskontoren skulle arvoden till extra ordinarie tjänstemän till belopp av omkring 67,000 kronor bortfalla; och syntes därför icke något hinder förefinnas att bestämma nedsättningen av anslaget till 60,000 kronor.

Utskottet anser sig alltså böra förorda en nedsättning i förevarande anslag med sistnämnda belopp, varigenom anslaget skulle i staten upptagas till 120,000 kronor.

*Angående
vissa första-
gradstjänsters
uppflyttning
till andra
graden m. m.*

»I likhet med vad förliedet år ägde rum har även i år från tjänstemän i första graden vid huvudkontoret gjorts framställning om överflyttning av ett antal tjänster från första till andra graden. Framställningen förra året avsåg 20 sådana överflyttningar, av vilka, enligt fullmäktiges förslag, 5 blevo av utskottet tillstyrkta och av riksdagen beviljade. Nu ifrågasätts ytterligare 15 nya tjänster i andra graden, varjämte begäres att för första gradens tjänstemän må tillämpas samma tjänsteårsberäkning för erhållande av ålderstillägg, som gällde före år 1915. Sistnämnda begäran kan, lika litet som de extra ordinarie tjänstemännens ovan omnämnda framställning om ändring i villkoren för ålderstillägg, av fullmäktige tillstyrkas.

Beträffande förslaget om vissa förstegradstjänsters uppflyttning till andra graden, anse sig fullmäktige så tillvida kunna förorda framställningen, att fullmäktige, för att lämna tillfälle till befordran för ett antal av de i avseende å tjänstetid äldsta inom första graden, vilja föreslå uppflyttandet av ytterligare fem tjänster från denna grad till andra graden. Genom de tjänster, som förliedet år inrättades i andra graden, bereddes

utväg att befordra fyra av de år 1898 i banken intagna förstagrads-tjänstemännen, och då det synes fullmäktige lämpligt, att övriga till och med nämnda årsklass hörande tjänstemän i graden komma i åtnjutande av andra gradens löneförmåner, hava fullmäktige däri ansett sig finna skäl för framläggandet av nu ifrågakvarande förslag.

I sammanhang härmed och då fullmäktige anse, att föreståndaren för silvermynträkningen, som för närvarande är tjänsteman i första graden och som uppbär missräkningspenningar å 600 kronor, med avseende på den betydligt ökade myntväxlingen bör likställas med föreståndaren för sedelräkningsavdelningen och vara tjänsteman i andra graden samt åtnjuta missräkningspenningar å 1,000 kronor, få fullmäktige hemställa, att i avlöningsstaten för huvudkontoret upptagna missräkningspenningar å 1,000 kronor åt nio av andra gradens tjänstemän, vilka förordnas att utföra kassörsgöromål, i stället måtte anvisas åt tio tjänstemän i nämnda grad.»

Fullmäktiges förslag i denna punkt innebär uppflyttandet av 5 tjänster vid huvudkontoret från första till andra tjänstegraden. Enligt vad fullmäktige i en senare skrivelse meddelat, skulle ifrågakvarande 5 tjänster avse föreståndaren för silvermynträkningen samt fyra kontors-skrivarejänster, varav en för kontrollen i valvsavdelningen, en i sedelräkningsavdelningen, en för girobokhålleriet samt en å låneavdelningen.

Vidare hava fullmäktige föreslagit, att föreståndaren för silvermynträkningen likställas med föreståndaren för sedelräkningen och således kommer i åtnjutande av missräkningspenningar till samma belopp som denne, nämligen 1,000 kronor mot för närvarande 600 kronor.

Genom denna anordning skulle alltså missräkningspenningar å 600 kronor utgå allenast till en tjänsteman i första graden.

Skillnaden i avlöningskostnad på grund av berörda ändringar skulle enligt verkställd beräkning uppgå till 8,400 kronor.

Då det arbete, som utföres av innehavarna av ifrågakvarande tjänster, torde vara av mera kvalificerad art, anser utskottet för sin del det vara i överensstämmelse med tidigare tillämpade principer, att dessa tjänster uppflyttas i andra graden; och har utskottet därför funnit sig böra biträda fullmäktiges framställning i denna del.

Vid bifall till förslaget dels om överflyttning av 5 tjänster från första till andra graden dels om inrättande av 11 nya tjänster i första graden vid huvudkontoret skulle antalet tjänster i dessa båda grader bliva respektive 40 och 60 mot för närvarande respektive 35 och 54, de båda juristerna och utrikeskorrespondenten, om vilka vidare här nedan, i båda fallen oräknade.

Utskottet.

Angående en
ytterligare
växlingskassa
vid kontoret
i Göteborg
m. m.

»Den 14 september 1916 beslöto fullmäktige, efter framställning av styrelsen för kontoret i Göteborg och med anledning av ökade växlingsgöromål vid kontoret, inrättandet därstädes av en extra växlingskassa, som skulle hållas öppen tre dagar i varje vecka och vid månadsskiften ytterligare två à tre dagar. Denna kassa förvandlades till daglig från och med den 1 december 1916, och för densamma har tillsvidare inrättats en tjänst utöver stat i andra graden. Då penningeväxlingen vid Göteborgskontoret är mycket livlig och visar stadig tendens till ökning, anse fullmäktige, att den över stat inrättade kassörstjänsten bör bliva av ordinarie natur, och föreslå förty densammas upptagande i avlöningsstaten för kontoret.

Enär uppräknig av större poster växlingsmedel dels icke kan medhinnas av kassörerna själva och dels icke utan att orsaka alltför stor stockning i expeditionen av allmänheten kan verkställas vid disken, har vid Göteborgskontoret efter mönster från huvudkontoret anordnats ett särskilt rum för uppräknig och sortering av större växlingsexpeditioner. Uppsikten över arbetet därstädes är anförtrott en första gradens tjänsteman, på vilken också vilar ansvaret för till uppräkningsrummet överlämnade medel. Kontorets styrelse har ansett, att denne tjänsteman för det honom åliggande ansvar, liksom föreståndaren för silverräkningen vid huvudkontoret, bör tillerkännas missräkningspenningar. Med instämmande i denna mening få fullmäktige föreslå, att åt ifrågasvarande tjänsteman såsom missräkningspenningar anvisas ett belopp av 600 kronor om året.

Samma belopp missräkningspenningar hemställer Göteborgskontorets styrelse måtte beviljas den tjänsteman i första graden därstädes, som biträder kassören i upp- och utlåningskassan med direkt emottagande av inbetalningar från allmänheten. Göromålen i nämnda kassa äro nämligen, sedan många år tillbaka, med fullmäktiges begivande så ordnade, att nyssnämnda förstegradstjänsteman direkt från allmänheten emottager alla inbetalningar och uppräknar dessa. Inlutna medel förbliva i allmänhet under hans och övriga kassabiträdens vård till expeditionstidens slut, då penningarna, sedan de hunnit behörigen sorteras och buntas, redovisas till kassören. Kassören själv verkställer i regel blott utbetalningar och använder till dessa nästan uteslutande från dagkassan uttagna medel utan sammanblandning med vad som under dagen inflyter. Denna anordning har visat sig synnerligen praktisk och lämnat god kontroll. För den praktiserade tudelningen av kassagöromålen ansvarar visserligen på grund av eget åtagande kassören gentemot banken, och har han att, om brist i redovisningen från kassaskrivaren skulle

förefinnas, hålla sig till denne, men det torde dock få anses billigt, att den förstagrads tjänsteman, som får sig pålagt arbetet att såsom biträde åt kassören emottaga och redovisa stora penningebelopp, bör för den felräkningsrisk, han obestriddligen löper, få åtnjuta någon ersättning, och fullmäktige vilja därför göra till sitt eget även detta sist omnämnda förslag av Göteborgskontorets styrelse samt hemställa, att kassörens i upp- och utlåningskassan därstädes biträde för direkt emottagande av inbetalningar från allmänheten måtte komma i åtnjutande av misräkningspenningar till belopp av 600 kronor.

Upptagande i staten av ännu en kassör vid kontoret i Göteborg jämte sålunda föreslagna misräkningspenningar skulle föranleda en merkostnad av sammanlagt 7,000 kronor.»

Såsom av fullmäktiges skrivelse framgår, har den tillfälligt inrättade växlingskassan vid kontoret i Göteborg på grund av göromålsens ökning ansetts böra bli permanent; och hava fullmäktige på grund härav föreslagit upptagande i staten av ytterligare en kassörsbefattning i andra graden. Därjämte skulle till två tjänstemän i första graden utgå misräkningspenningar med 600 kronor till vardera, och hava fullmäktige beräknat den härigenom uppkommande merkostnaden till 7,000 kronor.

Utskottet.

Utskottet, som icke funnit något att erinra mot ifrågavarande förslag, har ansett sig böra tillstyrka detsamma.

»Efter att sedan början av år 1916 hava åtnjutit tjänstledighet inträder nuvarande bankosekreteraren och ombudsmannen W. Montelius under loppet av innevarande månad i pensionsåldern och kommer att fråu och med den 1 februari 1917 övergå på pensionsstat. Montelius' tjänst har under ledigheten uppehållits av en av de bägge på fullmäktiges- och ombudsmansexpeditionerna anställda andragsgradstjänstemännen, vilken tjänsteman torde kunna antagas bliva utnämnd till den efter Montelius lediga befattningen. Utgående från denna förutsättning anse fullmäktige, att, efter omläggning av arbetet å expeditionerna, den sålunda uppkommande ledigheten i andra graden icke behöver fyllas, utan vilja föreslå, att de bägge hittillsvarande tjänsterna i andra graden å de nämnda expeditionerna omvandlas till *en* tjänst i tredje graden. Det synes fullmäktige nämligen lämpligt, att bankosekreteraren och ombudsmannens närmaste man, vilken det skall åligga att jämte bankosekreteraren övervaka och ansvara för arbetet å expeditionerna och som vid alla tillfällen, då bankosekreteraren är frånvarande, skall övertaga

Angående inrättande av en äldre bankosekreterarebefattning m. m.

dennes funktioner, har tredje gradens tjänstställning. Ifrågavarande tjänsteman tänker man sig benämnd andre bankosekreterare.

Den sålunda föreslagna förändringen medför (bortsett från ålders- tillägg och pensionsunderlag) en minskning i avlöningskostnaden av 3,200 kronor.»

Utskottet.

Fullmäktiges ifrågavarande förslag innebär, att de båda hittills- varande tjänsterna i andra graden å fullmäktiges- och ombudsmans- expeditionerna sammanslås till en tjänst i tredje graden och synas goda skäl vara anförda för en dylik anordning, varför utskottet funnit sig böra tillstyrka densamma. Ifrågavarande förändring skulle, såsom full- mäktige erinra, medföra en minskning i avlöningskostnaderna med 3,200 kronor.

*Angående
föreståndaren
för utrikes-
avdelningen
m. m.*

»Föreståndarna å de flesta avdelningar vid huvudkontoret äro tjänstemän i högsta eller fjärde graden. Så är emellertid icke fallet med föreståndaren å en av bankens viktigaste avdelningar, utrikes- avdelningen, och detta ehuru av denne avdelningschef kräves speciellt höga kvalifikationer såsom omfattande språkkunskap, ingående känne- dom om växelkursförhållanden och arbitrageaffärer, om utländska växlar- lagar och stämpelförordningar m. m. Fullmäktige anse, att ifrågava- rande funktionärs tjänsteställning inom banken icke står i rätt för- hållande till det honom åvilande ansvarsfulla arbete och vilja därför hemställa, att hans befattning likställes med bankokommissariernas samt att, för vinnande härav, ytterligare en tjänst i fjärde graden upptages i avlöningsstaten. Den av föreståndaren å utrikesavdelningen nu inne- havda tredje gradstjänsten torde dock icke böra indragas, utan anse fullmäktige lämpligt att denna grads förmåner tillerkännas föreståndar- ens närmaste man och ställföreträdare, utrikeskorrespondenten, enär å honom i avseende å kompetens i det hela måste ställas samma fordrin- gar som å föreståndaren själv. Korrespondentens tjänst i andra graden skulle i sammanhang med genomförandet av dessa förändringar indra- gas. Merkostnaden för ytterligare en tjänst i fjärde graden med indra- gning av en tjänst i andra graden belöper sig till (ålderstillägg och pensionsunderlag oräknade) 3,300 kronor.»

Utskottet.

Föreståndaren å utrikesavdelningen är för närvarande tjänsteman i tredje graden. Fullmäktige hava emellertid på anförda skäl hemställt, att hans befattning likställes med bankokommissariernas, och att följ- aktligen ytterligare en tjänst i fjärde graden upptages i avlöningsstaten.

I samband härmed hava fullmäktige ansett utrikeskorrespondenten, vilken är föreståndarens närmaste man och ställföreträdare, böra erhålla den tredjegradstjänst, som nu innehaves av föreståndaren, varemot korrespondentens nuvarande andragradstjänst skulle indragas.

Utskottet har för sin del icke något att erinra mot de sålunda föreslagna förändringarna.

Merkostnaden för ytterligare en tjänst i fjärde graden med indragning av en tjänst i andra graden uppgår enligt verkställd beräkning till 3,300 kronor.

En sammanställning av de ändringar i avlöningskostnaderna, som ett bifall till ifrågavarande förslag skulle medföra, återfinnes i en vid detta utlåtande fogad bilaga.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, med bifall till fullmäktiges framställning, må besluta

1:o) *beträffande huvudkontoret:*

- a) att tjänsterna skola vara 9 i fjärde graden, 11 i tredje graden, 40 i andra graden och 60 i första graden;
- b) att missräkningspenningar å 1,000 kronor skola utgå åt envar av tio tjänstemän i andra graden, vilka förordnas att utföra kassörs-göromål;
- c) att missräkningspenningar å 600 kronor skola utgå till den tjänsteman i första graden, vilken förordnas att förestå bronsmyntkassan.

2:o) *beträffande avdelningskontoret i Göteborg:*

- a) att tjänsterna skola vara en i tredje graden, 9 i andra graden och 11 i första graden;
- b) att missräkningspenningar å 1,000 kronor skola utgå åt envar av tre tjänstemän i andra graden, vilka förordnas att utföra kassörs-göromål;
- c) att missräkningspenningar å 600 kronor skola utgå åt envar av två tjänstemän i första

graden, vilka förordnas att förestå mynt-räkningen, resp. biträda kassören i upp- och utlåningskassan med emottagande av inbetalningar från allmänheten.

3:o) *beträffande avdelningskontoret i Malmö:*

att tjänsterna skola vara en i tredje graden, 5 i andra graden och 9 i första graden.

4:o) *beträffande övriga avdelningskontor:*

att tjänsterna skola vara 14 i kamrersgraden, 23 i kassörsgraden och 79 i registrators- och bokhållargraden; samt

5:o) att det i avlöningsstaten gemensamt för samtliga kontoren upptagna förslagsanslaget till arvoden åt extra personal m. m. skall nedsättas från 180,000 kronor till 120,000 kronor.

Därest ifrågavarande förslag vinner riksdagens godkännande, kommer utskottet att framdeles avgiva förslag till de ändringar i avlöningsstaten, som härav påkallas.

Stockholm den 8 maj 1917.

På bankoutskottets vägnar:

ERNST HEDENSTIERNA.

Billaga.

Jämförelse mellan nuvarande och föreslagna avlöningskostnader i de delar av avlöningsstaten, beträffande vilka ändringar föreslagits.

	Nuvarande kostnad		Föreslagen kostnad	
	Antal tjänster	Belopp	Antal tjänster	Belopp
<i>Huvudkontoret:</i>				
4:e graden	8	64,800	9	72,900
3:e »	10	64,000	11	70,400
2:a »	38	182,400	40	192,000
1:a »	54	172,800	60	192,000
Missräkningspenningar å 1,000	9	9,000	10	10,000
D:o å 600	2	1,200	1	600
<i>Kontoret i Göteborg:</i>				
2:a graden	8	38,400	9	43,200
1:a »	9	28,800	11	35,200
Missräkningspenningar å 1,000	2	2,000	3	3,000
D:o å 600	—	—	2	1,200
<i>Kontoret i Malmö:</i>				
1:a graden	7	22,400	9	28,800
<i>Övriga avdelningskontor:</i>				
Registratorer	70	203,000	79	229,100
<i>Förslagsanslaget till extra personal m. m.</i>	—	180,000	—	120,000
Summa		968,800		998,400

Alltså innebär den föreslagna förändringen en merkostnad av kronor 29,600.